

ANY I

Castelló 20 de Maig de 1916

Núm. 9

N.º SOLT
5
CÈNTIMS

Veu de la Plana

SEMANARI DEFENSOR DELS INTERESOS REGIONALS

N.º SOLT
5
CÈNTIMS

SOSCRIPCIÓ

Castelló, al mes..... 0'25 ptas.

Fora, trimestre..... 1 » »

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

COLÓN, 17, 2.º

Tota la correspondencia a la Administració

SE PUBLICA TOTS ELS DIAPTES

No se tornen els originals en cara que no se publiquen

PARLEM CLAR

Cualsevol indiferent tot tal volta anirà cregut de que 'ls regionalistes som un menat de polítics al ús, cosa aixina com una varietat de fruyta dins la correnta que 's ven en lo comerç, se recull pèls que son amos de cualsevol troç de terra llauradica y que 'n la plaça del mercat se compra a tot' hora en acabant de regatjar més o menys ratet. Clar, qu' encarrilant l' ansdit pensament a les darreres conseqüencies los que d' eixa traça pensen arrematarien per dir que nosaltres nos fiquem dins lo cap l' enronia d' alribar un jorn u

altre a manar dins los organismes administratius, y sent aixina que la nostra pensa sols s' estila de relativament poch temps arrere, ara més pronte que may serie l' hora de provar la voluntat que 'ls electors mos poguessen tindre, per alló de que: «canterell nou fa l' aygua fresqueta».

Y jeu! la veritat es que si aixina mos calfarem lo cervell la nació hauria d' afegir al pilot de aqueixes colles famolenques que volen juplar de la mamella del presupost una nova ribereta de gent desgallina; la que, arramblant contra 'ls demás partits, als quefes dels quals tractarien depolitics deshonorats davant de l' public

y jocarien en privat llurs mans, s' arreglarie un bon lletet en materials assampats en conllogues de formalitat de poca sustancia y molt de mesclaillo ab lo bon fi d' annar manant y conquerir lo titol d' esser los mateixos gossos ab diferents collars y lladrits.

Les persones que l' ansdita fama mosposen tenent molt repoquetsanderi y lo favor que mantenint dit criteri nos brinden se 'l poden quedar sanceret pera d' ells.

Si que 's cert c' admetrem cuand siga propi representació en totes les bandes aon se traguen a rogle cuescions socials y de l' administració

DIALECH AL VOL

Me envía mi señorito, para que li digau a Don Cuan que venga mañana por casa, que tiene de comunicarle un asunto mucho interesante.

¿?

nacional; tenim pâ d'aixó tant de dret com un altre y som prou trevallaors pera complir en los nostres deures; mes no anirem aci ni cap allà a unflarnos de vanitat, si no 's que sempre voldrem netejar la gestió política de les bruticies y engabiau-res en que la desbromá del centralisme ve enserretonant l'activitat llfure y económic de les municipalitats y de les regións.

No podem dir de nosaltres (com de ningú) si personal ment aquest es bó o roín, puix lo millor jutje pâ entendre qui va tort o dret es la concencia de cadascú; mes lo cartell dels nostres ideals es de lo més joyos y simpatic, puix que vé a deixar-mos fôra de duptes y completament assessiats de desig de llavorança pel bé humá en aquestes époques que tan enfredolat se trobe 'l estímul patriotich, atarambarants com se veuen los ciutadans front a l'espectacle de molt poca vergonya en la gayta de promeses que cuasi gens complixen los seus representants.

Per aixó 'l poble 'n deu fer una; na més pugue legalment ha de donar a entendre la seua voluntat d'alvanç y grandea, sense escualaures de cap classe, ni escarotarse per pareixer el nostre procedir un poquet fort. Hi ha que barallarmos encara que prudentment, en pau y tranquil-litat, pero en molta fortalea y ab cor y coradella, front a la manera fluixa y dolenta de com huí per huí van les coses.

La madeixa de l'administració del Estat está tan embolicá que no 's pot perdre gens de temps en jochs; endenyats com estem per la ronya dels programes práctichs, del centralisme protegidor per resquinyá d'un pereós bartolisme, hi ha c' asclar de ferm la corcaúra que mos s' está menjant.

ALMUGÁVER.

ALCEMSE D' UNA

Manifestacions de simpatía paca 'l regionalisme que tinguí lo gust de llegir en un passat número de «Tri-buna Lliure» m' han estimulat a redactar estos renglóns, modestch,

com meus, pero inspirats en lo mes pur y entusiasste amor a la meua Patria.

Crech fervorosament que 'l regionalisme es la resurrecció y lo centralisme la llosa pesá que tapa lo cadavre d'un poble grand, que vol viure y no 's pot desfer de les lli-gasses que l' agarroten.

Lo centralisme es una usurpació d' els drets naturals de la regió y d' el municipi y no 'n te dret a que se li perdone l' acaparament d' el poder, com a tot usurpador, com no siga a condició de saber atendre les necessitats de la Nació p' assegurar la prosperitat, la grandea y la força.

Cuand com en Espanya (com va passar en altres pobles antics) el centralisme no aprofita mes que pâ mantindre en la Cort un escenari aon un cuants espanyols dotats de engeny, d' erudició de paraula y de travesura es disputen lo domini del país pâ satisfer llurs ambicions, llurs vanitats carint de tranquil-litat, de permanencia, d' esperit de continui-tat pâ dur a terme aquells projectes que ellaboren y que podrien ser vera-ment beneficiosos pâ Espanya, per-que totes llurs energies tenen que consagrarles a portar avant aquells altres projectes de conveniència pâ la parcialitat que constituïxen y en defendre la possessió del poder, ago-tant en eixes meçquines empreces totes llurs energies, entonces lo titol ocasional pâ manar s' evapore y surgix lo inmanent de les regións y d' els pobles per regir llurs destins.

Les meues conviccions están tan arrailaes en aquest sentit que avans d' hara ya vaig tindre lo gust de que «La Provincia» de Castelló, acceptara com seues unes cuartilles que li envié abogant per la mancomunitat valenciana.

No 's que crega yo que 'ls gestors d' una regió han de ser infalibles; pero crech que com tenen mes prop la vigilancia y la fiscalicació, es im-possible que puguen, com los centra-listes, viure anys y anys d' espalles al país. y ab l' atenció consagra al seus personalismes: la tromba c' arrastra-ria als egoistes governants es forma-ria mes pronte dintre del régimen re-gionaliste.

Tots los régimens polítichs volen

en lo poble la virtut de la ciutada-nia; lo centralisme va matar en Es-panya eixa virtut quant vencé als Comuneros, a les Germanies y a les llibertats aragoneses y catalanes, y hara el regimen regionalista topeta ab eixa grave deficiencia; pero tan sols lo regionalisme posseis lo secret de resucitar eixa virtut, tan sols ell pot dir eficaçment al poble, com Jesús a Làcaro: «alçat y acamina».

Lo procés del centralisme está fet y fallat dende fá moltes décadas en Espanya y, lo qu' es més, está con-victe y confés. ¿No ham vist dende la Restauració ençá cuantes vegades ha tingut c' oferir en los messages de la Corona a les Corts la des-centralicació...? Lo que passa es que 'l centralisme es tant impotent pera ab tota obra grant y beneficiosa, que jamay ha tingut temps pa mampen-dre la descentralisació, n' il tindrà, perque, ademés, tot quant existex aborrix la mort, y no pot ser ell qui expontánea-ment establixca lo regio-nalismo; ni ha que forçarli la mà, ni hi ha que aprofitar les concessions que se li han arrancat y transformar lo régimen, resucitar lo genuinament nacional, la Monarquia, que afortu-nadament conservem y les regións que foren descuarterades.

P' aixó es precis que tants homes com hi ha en provincies, coneixe-dors de llurs necessitats, amants de la seua terra, en certa acomodá pos-sició social, ab afisió al estudi y a la resolució d' els problemes agrícols, industrials y comercials s' ajuntén, obliden llurs compromisos políticcs ab lo régimen centraliste, es consi-deren dende eixe moment germans, constituïxquen una comunitat que moga al cos electoral, que 'l aparte d' eixa mentida divisió de lliberals y conservaors, que no dividixca als ciutadans mes qu' en proyèctistes y trevallaors y tan sols a estos admeta ab son sí; y ab la bandera de les ne-cessitats de cada regió y les gene-rals de la Nació, vaja a les lluites electorals, sorda a les fantasies d' escoles polítiques.

Lo moviment s' ha iniciat ab Ca-talunya; algo repercutix ab Galicia. Hi ha que seguirlo y fins impulsarlo.

En Catalunya escomençá ab lo catalanisme y enacabant prengué la

forma de la moviments produïxen e riment, Per ha quedat nalisme, qu especialista règimen pâ tocará avans pronte l' acc

Que no si gades. Inici moviment, tori y a tres tots prepara farà rés.

(Traduit c

Pensame

El amor a brés, s' afer queixa en la i reviu flairós rrota.

Llaurem els sítis, i espigo merenques de Mes els pr lució i l' activ es flor de jes porta.

No hi ha ta sada en el ll aquella que a voluntat ferm ment del deu

Honor y de tives: millor d idea; un sol i

Mes forsa d de una mare.

En l' anchu i arreu l' ing

forma de la solidaritat: eren eixos moviments desconcertats que 's produïxen en la naturalea pà tot pariment, Per últim es realitza este y ha quedat concrecionat en lo regionalisme, que ya no es una solució especialista pà Catalunya: es un nou règimen pà Espanya sansera y ésta tocará avans llurs ventajes cuant mes pronte l' accepte generalizantlo.

Que no siga Valencia de les resagades. Inicien los seus homens lo moviment, constituïxquen un directori y a trevallar: que mos pille a tots preparats. Lo centralisme no farà rés.

LO COMPTE D' ALBAY.

(Traduit de «Tribuna Libre»).

Respetem la ortografia del
volgut mestre.
N. de la R.

Pensaments valenciáns (1)

I

El amor a la *tèrra* brolla en el brés, s' afera en la lluita; s' esqueixa en la ausencia; florix bledá i reviu flairós despues de una derrota.

II

Llaurem el camp dels bons *proposits*, i espigolarem aixina, flors primerenques del treball.

Mes els *proposits* sense la resolució i l' activitat ferma, perseverant; es flor de jesmiler que el vent s' emporta.

III

No hi ha *tasca* mes facil i descansada en el llavorar de la vida, que aquella que arranca al impuls d' una voluntat *ferma* i l' adressa el sentiment del *deure*.

IV

Honor y deure son idees correlatives: millor dit; son una sola i única idea; un sol i ver sentiment.

V

Mes forsa que la mort, te l' amor de una mare.

VI

En l' anchura de la pena, cap ferm i arreu l' ingratitud: i la forsa del

dessengany fa esprumejar chispes al cor.

VII

Qui riu sempre, poch disfruta de la vida. Que esta tan sols es intensa i ferma en el contrast.

VIII

Sent la emoció; que ella es el únich caliu de l' ànima.

IX

Res rovela tant l' esperit com la ignorancia. Les falses idees son com

la fruita verda: enfiten, mes no no dirixen.

X

Jove i atarantat sol pendres com sinónim: mes l' atarantament de la joventud te esmena.

¡Deu mos lliure de una vellea atarantá!

¡Y es mes frequent de lo que es pensa, un vell *atropellat*!

FRANCESCH CANTÓ

(1) Formen part de un llibre en preparació.

Versos de patria

¡SEMPRE VALENCIANS!

*En tant aniue la nóstra historia
Glorioses fites d' avant-passat,
Que les reblixquen d' amor y glória
Irradiant fulles de claretat*

*En tant udolen en nostres plátjes
Les remors fortes del mar llati,
Y el sol avie calentes rátjes
Acaronant-nos nostre jardí.*

*En tant respiren los jecunts camps
La flairor pura dels tarongers,
Y els ceps parixquen platetjats rams
Qu' omplir-nos puguen nostres cellers.*

*En tant s' aixequa la nostra llar
Bresól puríssim de nostres ávis,
Y alé nos quede pera parlar
La llengua, d' Ausias los nostres llavis.*

*En tant la força pera lluitar
Tingam y vencer los enemichs,
Que nos deixen tan sols medrar
Y els bógins senten nostres castichs;
¡Serém valenciáns!*

*¡Valenciáns sempre, com vers germans!
¡Fiels valenciáns!*

FRANCESCH ALLOZA.

GLOSARI

¡¡DESPERTA FERRO!!

Poble meu: Pensa, medita, estudia.

Repasa les pàgines de ta historia y lletgirás; que lliure de lleys opre-

sores, capdavaners de ta organització tant política com administrativa persones d' esclart cervell y de recta justícia, fores l' admiració del mond en tes glorioses *Corts del Realme Valenciá*.

Recorda que llavors eres un poble lliure, vigorós, fort y disfrutaves

d'una independència grand, d'envejables privilegis concedits per aquell grand rey de grata recordant-sa pera tots; d'En Jaume primer lo Conqueridor.

Recorda que 'l «Llibre de Consulat del Mar», escrit en idioma teuregi los mars del mond durant molts segles ensemps que ta lleugua era parlada per tot arreu y fins en los documents oficials usada; y al repassar la historia de la Patria y tan sols encontrar fites, memorables, elegirás que, després que fon invadida per les hostes famolenques e incendiaries del autor de la frasse, «*Valencianos y otras gentes de mal vivir...*» foren abolits per este d'una plomá llurs furs, y ab ella l'esborronament de sa admirada y democrática legislació.

Res queda huf, caiguts en la posttració, per obra del odiós Centralisme. Queda sí, el que Madrit a força de puny y martell, te imposa per administradors a persones estranyes a ton terreno, desconexedores per complet de tes costums y parla, e incapacidades de les sagrades funcions que desempenyen.

¿Mes de dos ségles d'esclavatje, d'humillació, de baixeses, de desatentat unitarisme, no n'hi ha prou?

Mira poble meu el present, y estudiá el venider en el clar mirall de ton passat.

¡Que ton ánima te inspire pera la lluita ferma, cega, decidida, pera la reconquesta de les perdudes llibertats!

Pensa que tingueres un Ausias March, un Mossén Fenollar, un Joanot Martorell, un Vicià, y recorda les paraules qu'el amor patri inspirá a Guillem de Vinatea, a dir al rey Alfons IV: «*Com a home no sou sobre mosatros, y com a rey, sou per mosatros y pera mosatros...*».

Tingam un moment de claretat, y estudiem el valor que tanquen aquestes paraules, pera repetirles si precis fora davant del qui mos priva de nostres llibertats.

Juramentemos tots los qu'ens nostres pits sentim els batolls del patriotisme, y lluitem arduament els valencianistes pera que torne el esplendor resurgir de la Patria Valenciana, donant fins la vida per nostra santa Independencia.

¡Desperteu cors aletargats, qu'en constancia fé y amor, la victòria será nostra!

FERRÁN.

En lo concurs celebrát en Chicago de vins de taula millor elaborats, mes ven presentats y que reunixquen matjors condicions higiéniques al que han concurrit les cinc parts del mond, ha segút reconegút per lo jurat compost dels mes afamats dotòrs, com el únich que reunix tótes les condicions de esmentat concurs, l'acreditat **CHAMPAGNETE**, otorgantli medalla d'or.

Felicitem a nostre volgút company En Lluís Catalán, únich comerciánt que 'n esta localitat pot servirlo.

Tenda del «MORITO», Colón, 61
Preu: 1'40 botella.

LA FESTA DE LA FLOR

CARITAT

Crec un deber meu admetre l'encarrec que m'ha fet un company, de que parlés en lo número d'avui de la *festa de la flor* próxima a celebrarse en eixa ciutat, pero permetiame que fasse una petita observació i es que 'l que jo escriga será la demostració en cara que no molt ben explanada, dels desitjos que te VEU DE LA PLANA per a que la festa de la caritat, siga la mes espléndida i vivent mostra de l'ánima castellanense.

Es hermós, senyors, i consolador al mateix temps, vore com distinguides i simpátiques senyoretas van pels carrers demanant pels pobres desheretats de la fortuna; hu casi s'emociona al contemplar eixe cuadro cristiá, al observar com toquen el cor de les persones caritatives per a que ajuden en la seua cooperació a aliviar en lo que 's puga a estes famílies pobres i faltes d'aliment. Natros també volem ajudar, porque 'ls que defensem a la Patria, també estimem la Caritat además de que la Patria, en actes com lo de la *festa de la flor* s'enalteix i s'honra.

Volem ser natros dels que prego-

nen per la festa cristiana, volem natros igualment tocar lo cor de les persones de sentiments nobles, i 'ls volem demostrar que 'ls que no sentim maiy la falta del menjar quan l'apetit imperiosamen l'excijix, los que tenim foc i roba per a aminorar les molesties del temps, los que durant les nostres malalties mos han vist obligats a regateixar lo preu d'una medicina ni a abandonar un régin prescrit, per falta del pecuniari recurs que 's factor per desgracia tan important en la vida material, apenes mos podem fer carrec exacte de lo que 's una llar desolada per la miseria, aont los menudets ploren de fam i 'ls grans enmalalteixen d'angustia porque no 'ls poden donar aliment. Natros, per la misericordia de Deu, no hu sabem tot aixó, porque no hu hem passat, pero savem que 'l remey sería molt facil, basta pensar que 'l que sobra als que hu malmeten en diversions perilloses en hi hauria de sobra per a entonar cosos desfallits i salvar vides que desapareixen per inanició.... Pero may podrem conseguir que no quede una sola miseria per socorrer ni una sola llágrima per aixugar; hi ha una profecia que diu que no hi han de faltar mai pobres entre mitj de natros, pero sisquera lo día de la *festa de la flor* fem lo que puguessim per les famílies desheretades, procurem que hi entre també l'alegría en estes llars pobres i abandonades, i ajudem tots segons lo que la nostra posició social mos permetixgue pera la mes espléndida realització de l'obra democrática per excelencia.

Pensen que no faltaria prèmit als que practicaren obres de misericordia i obligació nostra es donar pá al qui te fam, i tindre amor i caritat pels pobres que son nostres germans.

(Se continuarà)

XEIC

Tortosa 20 Maig 1916.

Com en el treball anterior, respetem la ortografia tal com va.

N. de la R.

L'«Avis als llauradors y viticultors» publicat per la Joventut Regionalista, donant la opinió de que hui

per hui no de Benic comunicació vici Agrom qu'existia era hora!

Dit siny ma que están en mildew, c análisis q pes que per un im

En co aquest co cios, publ de la Jove tens y doc cuestió q di, y fond en el que en lo prim concretan termes de al sinyor mich, ting les vinyes que puga que hi ha

Mosatr agricultur lista per actuació font de tan aban santa y e cuparse.

¡Mosat virmos!

Dos par

En «Pa s'ha publ Durán To «Valencia men sa ca ab grand sinyor, c irreconcil sa Nacio se de fu (qu'abon valenciá en contra

per hui no hi ha mildew en les vinyes de Benicassi, ha donat lloch a un comunicat del sinyor Quefe del Ser-vici Agronómich, trencant lo silenci qu' existia sobre «re agraria». ¡Ya era hora!

Dit sinyor en son comunicat, afirma que les vinyes de Benicassi, están en l' actualitat atacades de mildew, com ho prova un detengut anàlisis que ha realitzat de unes *pampes* que li foren portades a casa, per un important culliter.

En contestació y aclaració a aquest comunicat del sinyor Palacios, publica la Secció d' agricultura de la Joventut Regionalista, un extens y documentat treball, sobre dita cuestió que implica conciençut estudi, y fondo coneiximent del mateix, en el que sosté la opinió consignada en lo primer «Avis», «determinantla, concretantla y definintla», dins los termes del mateix; y acaba preguntant al sinyor Quefe del Ser-vici Agronómich, tinga a bé el fer una visita a les vinyes esmentades, ab lo fi de que pugua capacitar-se verament de lo que hi ha, y exposar sa opinió.

Mosatros felicitem a la Secció d' agricultura de la Joventut Regionalista per ses acertades y fructíferes actuacions en lo problema agrícola, font de riquesa d' aquesta terra, y tan abandonat per quins tenen la santa y extricta obligació de preocuparse.

¡Mosatros a pagar; y ells a no servirnos!

Dos paraules a «Patria Jove»

DE BARCELONA

En «Patria Jove» semanari catalá s' ha publicat, subscrit per lo sinyor Durán Tortajada, un article intitolat: «Valencia, notes curioses que afirmen sa catalanitat», qu' havem llegit ab grand dolor y fonda pena. Dit sinyor, com ho poguera fer lo mes irreconciliable enemich de la gloriosa Nacionalitat Valenciana, valent-se de fútils y brévolos arguments (qu' abonden igualment en lo camp valenciá pera provar la tésis oposta en contra dels catalans), y presen-

dint dels instruments historichs fonamentals, fa esforços pera minvarla y destruírla; donant gust als chauvinistes catalans. Nosaltres, gent lliure e independent, després d' expressar lo mes fondo respecte per la Nació Catalana y les virtuts de sos fills, y fer vots per sa prosperitat; manifestem: que creem en la superioritat de la nostra raça valenciana; que tenim fé en la despertá de la nostra santa Patria y en son resurgiment; y a la cual mes amarem quant mes malastruga y menyspreuá será per propis y estranys. Y així com considerem molt honrós pera 'ls naixcuts dins de Catalunya lo nom de catalá, pera nosaltres, haventmos fet Deu la gracia de naixer en Terra Valenciana, lo nom de catalá o catalanisats lo rechacem ab tota dignitat.

Nosaltres creem qu' eixes teories lluny d' agrandir y estretir l' amor dels pobles germans buscant el contacte, son motiu de recel, de pesar y de disgust.

ENSAIGS

Castelló, poble de cultura

En Joseph María Latorre, catedràtic del Institut d' aquesta capital, digué en la conferencia que doná en lo Cercól Mercantil, que Castelló no ocupe 'n el concurs de les restants regións espanyoles el llóch que li correspon.

La culpa d' aquest ostracisme, anote que la tenim nosaltres els castellonenchs que s' empenyem en no viure modernament. Al dir viure modernament no cab dupte que se referie a la organització administrativa, l' desenroll del comerç, industria, arts y oficis. En síntesis, a la cultura del poble.

El viager que aplegare per primera vegá a Castelló y mos fere una visita de moment, creurie que estem mes que michana-ment ilustrats.

Mes si eixe viager s' estacione entre nosaltres y se propose estudiar-mos, deduirá si te bon úll clinich qu' estém cultural-ment a un nivell no molt alt.

El poble 'n que se acapolen, la

Normal dels Mestres, les pensións artistiques, se dixe juar en els casinos pera poder mantindre el Menjaor de Pobres; aon en els barris casi céntrichs y moltes voltes en ells, se armen fenomenals escándalos; aon se tenen que tancar les classes gratuïtes pera obrers (Física, Matemáticas, Agricultura, Francés), del Institut per falta de alumnes; aon es un escándalo el funcionament de la Escola Arts y Oficis; aon no hi ha afició per les Belles Arts y no preocupen els problemes regionals y menys els espanyols; un poble que per avaricia no s' engrandix aon el treball de la terra se fa en procediments cuaternaris; en el que cadascú tire pà ell; que se te el esperit individual y no colectiu; en el qu' els partits turnant semblen superfície pantanosa, estanciá, sense moviment; aon no existixen iniciatives y si odís y no amors, es un poble pòch cult.

Dibuixem uns esquemes del tipus representatius de Castelló pera saber qui som.

El *Sinyoret*. Si ve de casa rica procure estudiar una carrera en la que falle moltes voltes. Paseje pèl carrer En-Mig y Obelisco. Va al Cine y s' abone a les companyes que 'l bon Barber mos despenja per axí. Ingrese 'n el partit de son pare y te aspiracions de ser concejal. Se case en una chica de iguals dinés que 'll—ni mes ni menys—. Va al Casino Antich y piropeje a les chiques. Si es católich se fa de la conferencia de San V. Paúl. Si es republicá porte les seues filles al colege dels quatre cantóns. Passe el estiu en les Villes y protege contra tot lo existent; pera d' ell no hi ha res bó. Lo que li importe son les collites. «El que cavile es fá pronte vell; he ahí la cosa propia de 'll».

L' *Obrer*. Depren un ofici per damunt, damunt. Va al café Habania y a ballar els dumenges als masets. Fume y te novia desde els dotze anys. Frecuente les películes de series y lligs la *informació de la festa nacional*. Li vol pegar a son pare y li manque els dinés a la mare. Perteneix a un partit en calitat de borrego. Pren una pítima semanal y li pegue a la dòna al mes de ser casat. Ensomíe 'n ser rich y posse a la lo-

teria. Te una marjal o masset aon fa les famoses quedaes estiuenques. Si creu en Deu va a la Vela nocturna, si no creu perteneix als partits esquerres e implora un empleo municipal invocant els seus mèrits polítics. Y si li parlen de la vida diu «que este mon es un fandango y qui no balle es un tonto».

La dòna en general no sap llegir y es esclava del hòme. Te caràcter critich y moltes voltes du els pantalons del hòme. En eixe estat de coses y de ànimos se fá trevallós fer evolucionar a Castelló.

Y no es que 'l poble siga inconscient y no ho compregue. Hi ha dos faltes com si digueren: falta de la part directora y falta de les masses actives.

La primera consistix en no voler orientar, fer revolucionar al poble per convinencia propia. Mentres se careix que del sentit cultural els negocis anirán be pera els puntals.

La segon está baix la primera; te per característica la por als de dalt, la poca firmeza en si propis. El apartamen d' aprendre coses de profit, de la set intelectual.

Resumint, Política personalista e inactivitat. Apocament, desconfiança y mires baixes.

En el pròxim article mos extendrem en estos dos termes, estudiant les causes y els efectes.

XENIUS

PRECHS Y PEDRAES

Es vèrament escandalós el motí y bisemanal que se dòna en els carrers principals de Castelló ab motiu del reparto de la gran obra cultural cinematogràfica titolá «Los Vampiros». No sabem qui te més culpa en assó, si el públich o la empresa que aprofita pera la seua propaganda les hores més animaes de la població... Havem vist verdaderes batalles descomunals entre 'ls javals y els pobres repartidors que tenien que rechaçar verdaers asaltos.

¿Es que no n' hi ha prou en el mal que fa el «cine» dins les parets dels salóns d' espectacles que ham de

vore sa irradiació en els carrers?... Hi ha manera d' evitar espectacle tan poch edificant?... Les autoritats tenen la paraula...

COMENTARIS

Segóns noticies, l' empresari d' Eslava Sr. Barber, pensa portar a nòstre Principal, la notable companyia de teatre valenciá que hui actúa en aquell Saló. Mos alegra molt este proyecte y prometem dende ara nostra ajuda.

També ha aplegat a nosaltres el remor de que pronte s' inaugurarà en Villarreal un Centre Regionaliste. Hi ha el propòsit de associarse a tal acte cèntres germans de Valencia y d' ací. Esperem qu' este eixemple cundixca y per adelantat donem nostra enhorabona.

Hui publica el «Cuento del Dumenche» «L' emigrant» novela del estimat company de redacció F. Falomir, ab ilustracions del no menys vullgut F. Alloza.

Compreu el «Cuento del Dumenche».

Desde hui conta VEU DE LA PLANA en una nova y distinguida firma de colaboració.

El sabi Doctor fill de Castelló, En Francesch Cantó, corresponent a la invitació feta per nosaltres, ha tengut ha bé el acceptar la mateixa, per lo que VEU DE LA PLANA no pot menys que mostrarse orgullosa de la distinció de que ha segut objecte per part del Sr. Cantó.

La festa de la Unitat Catalana qu' es proyecta fer en motiu del triuf de la Lliga Regionalista, promet ser un gran éxit.

En lo banquet que celebrarán lo Diumenge, 21 en lo Parc Güell, compost de 5.000 cuperts, quedaren despatjats tots los talóns lo pasat dissapte.

ADMINISTRACIÓ

CORRÉU

C. S.; Benasal.—Molt bonico y patriótic el seu «Dialec». Pren turno. Memories dels companys y mane.

A. P. U.; Benimodo.—Havem optat per publicar sols «Versos de Patria»; no obstant, «Flors Valencianes» les guardem pera alguna de les fulles lliteraries que pensem fer. Fasa algo en aquell sentit y vorem de complaurel.

M. R.; Adzaneta.—Sa confortadora y patriótica lletra, ha tengut grata acullida en nosaltres. A les seues ordens.

Xeic; Tortosa.—Aceptat com vorá. Mercés. Tindrem en conte les seues observacions.

F. G.; Valencia.—Agrahidíssims. No esperavem menys d' un tan ver castellonench com vosté. Esperem ser honrats en nou original qu' ens anuncia. Mercés de tot y mane.

CONCURS

A contar del 22 de Abril «VEU DE LA PLANA» obrigué el següent concurs:

TEMA

«Descripció del descobriment de les Amériques per Colón. Influencia de Valencia en tal descobriment.»

BASES

- 1.ª A este concurs poden concurrir tots los chichs y chiques d' este Reyne de 9 a 15 anys d' edat.
- 2.ª Los trevalls que 's presenten serán escrits en valenciá.
- 3.ª Los trevalls anirán tancats en un sobre, este sobre portará un lema que será el mateix en que anirán firmats los trevalls. Acompanyará al treball un sobre mes petit y dins una carta que continga nom y apellidos del concursant y domicili.
- 4.ª Los trevalls anirán dirigits a la redacció de VEU DE LA PLANA
- 5.ª El temps pera presentació de trevalls finirá lo día 31 de Maig.
- 6.ª Se publicarà el treball premiat y el retrato de l' autor.

Se nomenará un jurat format per persones competents.

El prèmit será un estuig de dibuix que regalará hu dels de casa.

Imp. de Joaquín Barberá

Linea

T

Servici

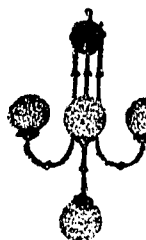
Travesia
Telegrafia
matf. — D
met en Ba
Pera i

Ec

Relonges d
gafes
PREU

:: Llu

Comple
gues, Colors
quinaries.
Venta e

Inmens surt
Fornillo
Comple
Lampis

Línea de Vapors

TINTORÉ

BARCELONA

Servici llixo y semanal entre Castelló y Barcelona

PER LO MAGNIFICI VAPOR

FRANCOLI

Travesia rápida.—Llum eléctrica en tot lo barco.—
Telegrafia sens fils. — EXIDES: De Castelló, Diumenge 11
matí. — De Barcelona, Dimats vesprá. La càrrega s' ad-
met en Barcelona, el dilluns; en Castelló, el dimecres.

Pera informes a Domenech Cert S/A, Plaza de la Paz, 3

CASTELLÓ

Paseig Colón, 11.—BARCELONA

RELONGERIA

♦ ♦ DE ♦ ♦

Eduard Parés

GONZALEZ CHERMÁ, 76

Relonges de les millors marques, cadenes, dijes, ulleres y
gafes de totes classes. Gemelos Teatre y camp.

PREUS SENS COMPETENCIA

Drogueria

L' ARAGONESA

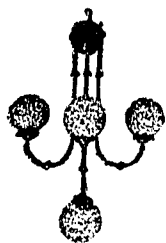
= DE =

:: Lluís Gomez Molinos ::

64, Colón, 64.—CASTELLÓ

Complet surtit en perfumeria del pais y extranjer. Dro-
gues, Colors, Barnisos, Pincells, Articles fotografichs y ma-
quinaries.

Venta exclusiva de Alcohol SOL y Colonia ESA

Lampares

OSRAM

A 1'90 Pesetas, de 5 a 50 bujías

Marca wolfram a 1'40 ptes. de 5 a 50 »

» Vulcan a 1'30 lámpara

» Madrid a 1'30 ptes. »

Inmens surtit en aparatos pera gabinet, saló y mentjaor

Fornillos, Planches, Cazos y Estufes eléctricos

Complet surtid en material pera instalaci6ns

Lampisteria de PERE FECED

González Chermá, 78

PETRÓLIO Y GASOLINA

de la casa VILELLA, de Reus

DE VENTA:

ENRICH TARREGA

Plaza de Tetuán.—CASTELLÓ

Insecticida RODRIGUEZ

Contra el Poll-roig, Serpeta, Pulgons, Fumagina, Negreta
y cuants insectes y criptógames ataquen al taronger, lli-
moner, oliveres, pomeres y demes arbres.

APROBAT son empleo per R. O. de 30 de Giner de 1912.

DEPOSITARI:

En Joseph Vaquer Gomis

Paseig de Morella, 5

CASTELLO

Panyeria y Sastreria

DE

Antoni Soliva

Altes novetats en géneros pera caballer
ressibits pera la present temporá.

Confecció esmerá y preus economichs

Colón, 11.—Castelló

Diu BUSUTIL

que tots els elegants compren en sa casa. ¿Sabéu per qué?
perque **BUSUTIL** es el que ven mes ba-
rato, te més surtit de modes y se contenta en que el seus
compradors estiguen contens encara que pergue.

Moderna y Lujosa Confiteria y Pastisseria

DE

Vicent Blasco

Especialitat en tortaes «Mokas» ramillets y dolços de
fruta.

González Chermá, 56

URALITA-ROVIRALTA

Piçarra artificial d' amiant y portlant comprimit pera Teulaes, revestiment de parets humides y cel rás.

Planchas especiales de 120 per 150 centímetros pera cubertes de poca pendent.

Pera preus, mostres y condicions de venta a

ROVIRALTA Y COMPAÑIA. S. EN C.-INGENIEROS.-BARCELONA

Depòsit en Castelló a càrrech de J. B. Valls Climent.-Alloza, 135

TOS... TOS... TOS...

Les PASTILLES MONSERRAT curen tóta afecció del sistema respiratori, tos, bronquitis, asma, dengue y catarrros, per crònics que siguen.

Venta en Farmacies y centres de especifichs. En Castelló FARMACIA DE JOAN A. PASCUAL, Gonzáles Chermá, 66

BAR ANGLES

Establímen reformat a la moderna. Servici esmerat. Sopars pera eixides de teatre y cine.

Cerveces y eixarops del país y extrangeres.

Dumenge Montesinos

González Chermá, 44

Casa de SANCHO GERMANOS

(SUCESORS DE ENRICH TÁRREGA)

Gran surtit en comestibles fins y en tots los géneros concernients al ram de

ULTRAMARINS

Diariament resibim los millors articles indicats pera la present época.

Depositari exclusiu de la Cerveza Petry

36, Plaça de la CONSTITUCIÓ, 36

Sabateria

DE

JAUME GONZALEZ

Calçats de última novetat. Especialitat en el calçat a la mida.

Inmens surtit en calçats de lujo.

20, Ensenyanza 20

Elixir Gomenol Climent

Es el millor antiséptich de les vies respiratories

Curen radicalment els Catarros crònics y aguds. Tos, Bronquitis, Asma, Grippe, Resfriads y totes cuantes enfermetats radiquen en l' aparato respiratori.

Depòsit en Castelló: Victorí Aparici, Pi y Margal, 17

BAR FORNOS

Café extra, Vermouth Torino, Eixarops, Licors de los millors marques, Cerveces del país y extrangeres. Depositari exclusiu del SIDRAL TEIXIDÓ.

Joseph Segarra

G. Chermá, 84 — Castelló

Transports de totes classes

Máquines, calderes, y ferros per tonellae. Conductora especial y embalaor de mobles.

J. VIDAG Y FIGGS

Pi y Margall, 57 y Obelisco, 8.—Castelló

EDUARD VICIANO

PAQUETERIA. — MERSERIA — ALTES NOVETATS Tires bordaes desde 10 céntims vara. Gran surtit en colls «Pierrot» «Olga» y corbates «Nortón».

Caballers 1 y Colón, 20

Llibrería Religiosa-Escolar

DE

FRANCESCH S. SOLER

Nou y modern establiment. Material de dibuix y escritori. Llibres de texto pera escoles y demés objectes ab la major economia posible.

5, Colón, 5

Gorreria

— DE —

CONSUELO C RRIÓN

Inmens surtit en gorres a 0'60 ptes.

Gran varietat en tota classe de gorres.

Plaça del Rey En Jaume, 31

BASAR DE FERRETERIA Y QUINCALLA

Especialitat en objectes pera regals y de peixca.

Lo millor surtit en palmitos pera la present época.

Emili Martí.--Colón, 27

Automóviles Castellonesos d' Alquiler | Garage: Lluís Vives y E. Viciano

Construcció, alquiler y reparació de BICICLETAS. Automóviles de propietat. Grands facilitats, casilles independents, llavaor y fosos. Stock Michelin.

RUSSELL ECROYD NEILD

Nou y grand taller, Lluís Vives, 12 al 20 y Escultor Viciano, 14 al 26.—CASTELLÓ

ANY I

N.º SOLT

5

CÉNTIMS

SOS

Castelló, al me

Fora, trimestre

Contestant a

El Clamor

rrents, ens sorp

e insultós articl

güt a lo trevall

darrer número

«Castelló, pòbl

Molt mos co

vera sinceritat,

lèga hatje inte

equivocada-men

lletjirms, o tal

guera entèndre

molt més encan

tan baix nivell,

tetos e inconver

gix, les que no

pró del mateix;

expressions y de

son mes propian

tes de un mal di

Comensa l' a

capsalera: «Un e

«Exabrupto...?»

gada per haver

veu del mòdo q

raven...?

Nosaltres, son

per lema la veri

No fem polític

al contrari, en

combregar tots

menys els centra

Mes no per a

dicar de nostres

neració, y missi

Lo camí de nò

llat; cultura, mo

guerra sens cua

caciquisme y bai

personals. Des

de relleu la veri

nar y fer desapa

y la carcoma; e

facer entuertos,